

ข้อมูลประเด็นเร่งด่วนเกี่ยวกับคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

1. การพัฒนาระบบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา

1.1 นโยบายและข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการนายจาตุรนต์ ฉายแสง ได้มอบนโยบายและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา โดยสรุป ดังนี้

- นโยบายเร่งรัดปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบให้สัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน รวมทั้งต้องการกระจายโอกาสทางการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับพัฒนาประเทศ โดยการปฏิรูปจะสำเร็จได้ต้องมีการปรับระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา

- การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยที่ผ่านมามีปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะการรับตรงที่มหาวิทยาลัยซึ่งจัดสอบกันหลายครั้งทำให้ผู้ปกครองและนักเรียนเสียค่าใช้จ่ายในการสอบจำนวนมากและเกิดปัญหาเรื่องความไม่เท่าเทียมในโอกาสการเข้ารับการศึกษาและการศึกษาต่อ

- ข้อสอบที่นำมาคัดเลือกเนื้อหาไม่สอดคล้องกับหลักสูตรหรือเกินหลักสูตร ทำให้เด็กต้องทบทวนวิชา มากยิ่งขึ้นเพราะเด็กเรียนในระบบโรงเรียนแล้วไม่สามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้

- ประเทศที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาส่วนใหญ่ระบบการคัดเลือกเด็กเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย จะใช้ระบบรับกลาง โดยมีวิธีการออกข้อสอบและการจัดสอบที่ทำให้มหาวิทยาลัยสามารถคัดเลือกเด็กได้ตามต้องการซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการคัดเลือกจะต้องไปดูว่าจะมีวิธีการอย่างไร เพื่อให้เหมาะสมกับประเทศไทยมากที่สุด

1.2 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นจากที่ประชุม

จากการประชุมและเสวนาการพัฒนาระบบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ในครั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาทุกกลุ่มทั้งรัฐและเอกชน ผู้แทนนักศึกษาที่ผ่านระบบการคัดเลือกหลากหลายรูปแบบ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา รวมทั้ง ผู้ปกครอง ซึ่งกำลังจะเข้าสู่ระบบการคัดเลือก ได้ระดมความคิดและเสนอข้อคิดเห็นเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ตามนโยบายของท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการดังนี้

ประเด็นที่ 1 ระบบการคัดเลือก/รับนักศึกษา

1. สนับสนุนการใช้ระบบ Clearinghouse และเสนอให้ยกเลิกการสอบรับตรงของมหาวิทยาลัย เพราะเป็นการสร้างภาระให้กับเด็กและผู้ปกครอง แต่สร้างกำไรให้มหาวิทยาลัยจำนวนมากส่วนระบบโควตาให้คงไว้เพราะเป็นการให้โอกาสกับเด็กในต่างจังหวัดได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัย

2. เสนอให้หน่วยงานของรัฐมีการกำกับกับการรับนักศึกษาโดยเฉพาะรับตรง โดยกำหนดช่วงเวลาในการรับ/คัดเลือก จำนวนครั้ง และจำนวนรับนักศึกษา

3. เสนอให้มีการนำคุณลักษณะอื่นๆ ของนักเรียนมาพิจารณาคัดเลือกด้วย เช่น จิตอาสา คุณธรรม ตัวอย่างเช่น โครงการเด็กดีมีที่เรียน นครปฐมโมเดล ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงวิธีการคัดเลือกให้โปร่งใสและยุติธรรม

ประเด็นที่ 2 เรื่อง การสอบ/ข้อสอบ

1. ปัจจุบันนักเรียนต้องผ่านการสอบหลายประเภทมากเกินไปและบางส่วนซ้ำซ้อนกัน เช่น การทดสอบวิชาความถนัดทั่วไป (GAT) การทดสอบความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT) การสอบ 7 วิชาสามัญ และการสอบที่สถาบันอุดมศึกษาเปิดสอบเองอย่างอิสระอีกด้วย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องลดการสอบลงเพื่อไม่สร้างภาระการสอบแก่เด็กและลดค่าใช้จ่ายแก่ผู้ปกครอง

2. ข้อสอบที่ออกโดย สทศ.ค่อนข้างยากและให้เวลาในการทำข้อสอบน้อย จึงทำให้นักเรียนต้องทบทวนเพิ่มเติมเพื่อรู้เทคนิคในการทำข้อสอบแต่ไม่สามารถคิดวิเคราะห์หรือหาที่มาของคำตอบได้นอกจากนี้ ช่วงเวลาที่กำหนดทดสอบโรงเรียนยังสอนไม่จบหลักสูตร เพราะฉะนั้นควรแก้ไขเรื่องคุณภาพของข้อสอบและกำหนดเวลาให้โรงเรียนสอนจนครบหลักสูตรก่อนแล้วจึงเข้าสู่กระบวนการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย

ข้อเสนอเพื่อการดำเนินการพัฒนาระบบ

1. ปัจจุบันระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่ออุดมศึกษามีที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) เป็นคนดูแล แต่ที่ผ่านมาเมื่อระบบมีปัญหารัฐบาลมักเข้าไปแทรกแซง ฉะนั้นขณะนี้จึงอยากให้รัฐบาลเข้าไปแทรกแซงเหมือนที่ผ่านมาเพื่อแก้ปัญหาไม่เช่นนั้นระบบคัดเลือกที่เป็นเหมือนคอขวดทางการศึกษาและเป็นปัญหาหากไม่แก้ไขการปฏิรูปการศึกษาจะไม่สำเร็จอยู่ดี อย่างไรก็ตามเบื้องต้นอยากให้ทำความเข้าใจกับทุกฝ่ายให้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาโดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาควรร่วมกันแก้ปัญหา เรื่อง การรับตรงแต่หากทำความเข้าใจแล้วไม่เป็นไปตามหลักการ อาจใช้มติคณะรัฐมนตรี (ครม.) เพื่อบังคับแทน

2. เสนอให้หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) และสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ร่วมกันกำหนดทิศทางและนโยบายให้ชัดเจนว่าจะผลิตคนอุดมศึกษาไปในทิศทางใด ต้องการคนแบบใดเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่อให้การปรับปรุงระบบและเครื่องมือในการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่อุดมศึกษามีทิศทาง

3. ควรลดการสอบลง ให้เหลือเพียงบางวิชาที่จำเป็น โดยการจับสอบที่ส่วนกลาง และกำหนดให้สามารถนำผลการสอบไปใช้สมัครได้ทุกมหาวิทยาลัยและหากมหาวิทยาลัยใดต้องการสอบสอบเพิ่ม อาจกำหนดให้เปิดสอบเพิ่มได้โดยจำกัดจำนวนวิชา

4. ควรปรับปรุงคุณภาพของข้อสอบ ให้สามารถวัดความรู้ของนักเรียนได้จริง ไม่ยากหรือเกินหลักสูตรการเรียนการสอน ข้อสอบควรมีมาตรฐาน ยุติธรรม และเป็นสากลเพื่อให้สามารถสะท้อนผลการเรียนการสอนและให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนในห้องเรียนทั้งนี้ สทศ. ควรปรับข้อสอบให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการสอบ

ข้อเสนออื่นๆ

1. ตัวแทนนักเรียนและนักศึกษา เสนอความเห็นว่าจะหากจะมีการปรับระบบอะไรขอให้มีการรับฟังความคิดเห็นของพวกตนซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง

2. นอกเหนือจากเรื่องระบบการคัดเลือกบุคคลฯ นักเรียนและนักศึกษาส่วนใหญ่ ให้ข้อคิดเห็นเรื่อง การปลูกฝังค่านิยมที่เด็กได้รับจากครู หรือผู้ปกครอง ว่าผู้ใหญ่มักให้ค่านิยมว่าต้องเลือกมหาวิทยาลัยของรัฐในขณะที่เรียนจบมาแล้วน่าจะมีเงินเดือนดีๆ โดยไม่คำนึงถึงความสนใจหรือความถนัดของเด็ก ทำให้เด็กเกิดมุมมองในการเรียนเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย มิใช่การประกอบอาชีพในอนาคต

2. การจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง

2.1 สภาพปัญหา

สืบเนื่องจากวิกฤติด้านคุณภาพการศึกษา ดังเห็นได้จากการที่มีประเด็นข้อร้องเรียนและข้อห่วงใยจำนวนมากจากผู้ปกครอง นักศึกษา คณาจารย์ ผู้ประกอบการ ฝ่ายการเมือง และสังคมโดยรวมถึงการปล่อยปละละเลยของสภาและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาในการบริหารจัดการอุดมศึกษา โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรต่างๆ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด การตั้งคำถามของสังคมเกี่ยวกับการซื้อขายปริญญา การจัดการศึกษาเชิงพาณิชย์โดยขาดความรับผิดชอบ และจรรยาบรรณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่สถาบันอุดมศึกษาไปเปิดสอนนอกสถานที่ตั้งจำนวนมาก โดยไม่ได้คำนึงถึงเหตุผลความจำเป็นและสภาพความเหมาะสมในการจัดการอุดมศึกษา จึงเป็นประเด็นสำคัญที่จะต้องเร่งรัดกำหนดมาตรการเพื่อแก้ปัญหาปัจจุบันอย่างจริงจัง เพื่อปกป้องดูแลคุณภาพการจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 34 วรรค 3 คณะกรรมการการอุดมศึกษามีหน้าที่ติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระ และความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษาระดับปริญญา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ภายใต้การเห็นชอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ดำเนินโครงการตรวจเยี่ยมศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Visit) ในปีงบประมาณ 2554 - ปัจจุบัน

2.2 ข้อมูลประกอบการพิจารณา

ข้อมูลสถานภาพการจัดการศึกษานอกที่ตั้ง

แผนการประเมิน	จำนวน (สถาบันอุดมศึกษา)	จำนวน (ศูนย์)	จำนวน (หลักสูตร/สาขา)
30 พ.ย. 54	67	313	789
31 ธ.ค. 54	61	265	661
เม.ย. 55	59	259	559
ปัจจุบัน	51	157	574

ผลการประเมินการจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง

ปีงบประมาณ	ผลการประเมิน	ผ่าน	ต้องปรับปรุง	ไม่ผ่าน
ปี 2555	285 หลักสูตร	36 หลักสูตร (12.63%)	63 หลักสูตร (22.11%)	186 หลักสูตร (65.26%)
	63 สถาบัน	15 สถาบัน	17 สถาบัน	31 สถาบัน
	127 ศูนย์	22 ศูนย์	29 ศูนย์	76 ศูนย์
ปี 2556	170 หลักสูตร	41 หลักสูตร (24.11%)	43 หลักสูตร (25.29%)	86 หลักสูตร (50.58%)
	41 สถาบัน	13 สถาบัน	11 สถาบัน	17 สถาบัน
	70 ศูนย์	16 ศูนย์	20 ศูนย์	34 ศูนย์

3. การจัดอันดับมหาวิทยาลัยเพื่อการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย/การขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยไทยสู่มหาวิทยาลัยระดับโลก

3.1 นโยบาย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการให้ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยให้มีการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาของไทยเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน และจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 การดำเนินการ

1. ในปี 2549 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้ดำเนินการให้มีการจัดอันดับมหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศเป็นครั้งแรก โดยใช้ระบบฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อประเมินศักยภาพของอุดมศึกษาทั้งระบบของประเทศไทย การดำเนินการในครั้งนั้น ได้ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยในทุกกลุ่มของประเทศเป็นที่อ้างอิงและกล่าวขานกันอย่างต่อเนื่อง ในระยะเวลาต่อมาอีกอย่างน้อย 3 ปี

2. รูปธรรมการพัฒนาที่เห็นได้ชัดเจน คือ การตื่นตัวของแต่ละมหาวิทยาลัยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารภายใน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการผลิตผลงานในด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับดัชนีชี้วัดที่ใช้เป็นองค์ประกอบของการจัดอันดับมหาวิทยาลัย และได้ส่งผลต่อการขยับขึ้นในภาพรวมของมหาวิทยาลัยไทยในตารางการจัดอันดับของมหาวิทยาลัยโลกในปี 2550 และ 2551 จึงกล่าวได้ว่าเป็นโครงการที่ใช้งบประมาณน้อย แต่สามารถส่งผลกระทบในระดับสูง

3. การจัดอันดับมหาวิทยาลัยไทยได้ดำเนินการในครั้งนั้นเพียงครั้งเดียว ซึ่งทำให้การตื่นตัวที่เกิดขึ้นมีการชะลอลงอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งเริ่มเข้าสู่ภาวะถดถอยดังที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

4. เนื่องจากโครงการนี้ริเริ่มจากนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงได้มีการตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยไทยสู่มหาวิทยาลัยระดับโลกเพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการกำหนดกรอบและทิศทางการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยไทยสู่มหาวิทยาลัยระดับโลกให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา

3.3 ผลการประชุมร่วมระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารได้ประเด็นข้อเสนอจากที่ประชุม ดังนี้

1. ควรกำหนดให้การผลิตรายการวิจัยเพื่อพัฒนาเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ ในการพิจารณาจัดอันดับ นอกเหนือจากคุณภาพของบัณฑิตและระบบการจัดการเรียนการสอน
2. ควรมีการสร้างเครือข่ายกับสมาคมวิชาชีพ สมาคมธุรกิจ (Dialog)
3. ควรสร้างแรงจูงใจในการแข่งขันด้วยการผลิตรายการวิจัย และการมีหนังสือตำรา/นวัตกรรมใหม่ เข้ามาใช้จัดการเรียนการสอน
4. ควรจัด Ranking โดยมีความเป็นอิสระหรืออาจให้สื่อมวลชน/สมศ. เป็นกลไกสำคัญหรือมีส่วนร่วมเข้ามารับผิดชอบ
5. ควรสร้างระบบการจัดอันดับและพัฒนาให้สังคมเกิดความเชื่อถือเพื่อเรียกร้องให้สังคมเข้ามาร่วมในกระบวนการพัฒนาคุณภาพมหาวิทยาลัย โดยผลักดันมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพให้สามารถต่อยอดไปสู่มหาวิทยาลัยระดับโลก
6. ควรมีคณะกรรมการพัฒนา World class University ของประเทศและระบบการจัดอันดับ เปลี่ยนผ่านไปสู่การจัดอันดับ โดยองค์กรที่มีความเป็นอิสระ
7. ควรส่งเสริมความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยโดยทำให้มหาวิทยาลัยมีความกระตือรือร้น ในหลายช่องทางได้แก่ สร้างนักวิจัย นักเทคโนโลยีระดับสูง และผู้ปฏิบัติงานในธุรกิจชุมชน
8. การจัดให้มีการแข่งขันจัดอันดับ 20 อันดับมหาวิทยาลัย โดยดูจากงานวิจัยอาจารย์ มีนวัตกรรมใหม่เพื่อให้ส่งผลคือ 1) ควรปิดมหาวิทยาลัยที่มีผลจากการจัดอันดับอยู่ในระดับต่ำ 2) เป็นข้อมูล ให้เด็กเลือกมหาวิทยาลัยเพื่อเข้าศึกษา
9. การจัดอันดับมหาวิทยาลัย ควรมีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นคือ การจัดอันดับเพื่อการแข่งขัน หรือเพื่อให้สังคมเรียกร้องให้มหาวิทยาลัยเกิดการพัฒนา
10. การจัดอันดับมหาวิทยาลัยอาจใช้ระบบงบประมาณมากำกับ